

Управління культури і туризму
Черкаської обласної державної адміністрації
КЗ „Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка”
Черкаської обласної ради

Незалежність і нові горизонти України : методичні поради
/ КЗ „ОУНБ імені Тараса Шевченка” / уклад. Т. В. Горда. – Черка-
си, 2011. – 12 с.

*До 20-ї річниці
незалежності України,
15-ї річниці Конституції
України*

Незалежність і нові горизонти України

Методичні поради

Підготувала
Редактор
Відповідальний за випуск
Комп'ютерний набір

Т. В. Горда
Г. С. Круглякова
К. С. Бугаєнко
Г. П. Степаненко

Черкаси – 2011

Підписано до друку 20.04.2011. Тир. 40. Ксерокс ОУНБ ім. Тараса Шевченка

У долі кожного народу є знакові події, які визначають подальший поступ державотворення, започатковують процеси, спрямовані на консолідацію суспільства та формування національної ідеї. Такі події є в новітній історії України.

Цього року минає 20-та річниця з дня проголошення незалежності України, заснування інституту президентства в Україні, проведення всеукраїнського референдуму з питання проголошення незалежності України та 15-та річниця Конституції України.

Бібліотечні заклади, володіючи широким спектром інформаційно-бібліографічних послуг, покликані сприяти зміцненню єдності держави та консолідації суспільства, донести до широкого загалу історію українського державотворення та її сучасний розвиток.

У цьому напрямку першочергову увагу варто зосередити на формах наочної популяризації бібліотечних ресурсів.

Традиційною формою є книжково-ілюстративна виставка, зокрема:

„Незалежна і вільна держава – творіння української нації“:

- Історія сучасного українського державотворення.
- Націю звеличують великі цілі та вагомі справи.
- Держава і світ: Україна відкрита для співробітництва.
- Будуємо нову Черкащину.

Привернути увагу відвідувачів можуть:

- виставка-роздум:
„Демократичні перетворення в Україні: погляд крізь призму часу”, „Держава і молодь: відповідальність і взаємна довіра”.
- виставка-хроніка:
„Україна незалежна: сторінки історії”,
„Історія національного законотворення”,
„Історія України в подіях”.

Особливо цікавою може бути неординарна, яскрава та приваблива

- виставка-репортаж у фотосвітлинах та ілюстраціях:
„Обличчя України та українців”,
„Сім'я, нація, народ”,
„Україна, яку будуємо сьогодні”.

Провідна роль належить бібліотекам у напрямку популяризації літератури шляхом діалогово-дискусійних форм роботи.

До їх проведення слід активно залучати науковців, соціологів, представників владних структур, партійних організацій та громадських об'єднань, керівників державних, приватних установ, закладів та організацій.

За їх участю доцільно провести **наукові конференції**, до яких підготувати підбірки літератури та інших інформаційних видань на теми:

- „Українська державність у ХХ столітті”;
- „Історія українського державотворення”;
- „Уроки двадцятиріччя незалежності”;
- **засідання за „круглим столом”:**
„Україна та розвиток демократії”,
„Наша місія – захист національних інтересів”;
- „Україна та європейська безпека”;

- **години спілкування:**
„Україні потрібне європейське майбутнє”;
- „Об'єднатися – в ім'я України”;
- „Україна – на шляху державної зрілості”.
- **міні вечори-дискусії, вечори-диспути, вечори-діалоги:**
„Яким я бачу майбутнє своєї держави”,
Національна ідея та національна політика: „за” і „проти”,
„Україну будує кожен із нас”, „Розбудовуємо свій край”.

Варто звернутися до історичних подій недалекого минулого, використавши спогади учасників, очевидців подій, пов'язаних зі здобуттям Україною незалежності.

Дієвими та результативними можуть стати **вечори-екскурси, вечори-спогади, вечори-зустрічі, уроки історичної пам'яті:**

- „Моя земля – земля моїх батьків”,
- „Ми будували, вірили, творили”,
- „Ми здобували незалежність: штрихи до історії країни”.

Важливою складовою щодо реалізації завдання, відповідно до запропонованої тематики, є активізація засобів впливу в юнацькому та молодіжному середовищі. Бібліотеки покликані сприяти вихованню у дітей, підлітків, молоді патріотизму та гордості за свою державу, поваги до державних символів, створення в суспільстві атмосфери злагоди, зміцнення політичної стабільності України.

Такими заходами можуть стати уроки державності, історичні екскурси, години, інформини, хроніки, калейдоскопи, вікторини, дискусійні подіуми, що розкривають теми:

„Будівництво державності – на фундаменті злагоди та порозуміння”, „Молодь єднає Україну”, „Як зароджувалася незалежність”, „Ми ровесники незалежності – нам будувати країну”, „Патріотизм – поняття неприбуткове” та інше.

Маючи на меті всесторонньо розкрити суспільний розвиток України за роки незалежності, обов'язковою умовою є висвітлення теми „**Україна і світ**”. Тут важливо розкрити зовнішньополітичний курс України, її роль на світовій арені, донести бачення не лише українських, а й зарубіжних аналітиків, економістів, політиків щодо реальних проблем і шансів України в найрізноманітніших сферах життя.

Цю тему можна розкрити провівши ряд бібліотечних заходів, використавши такі назви:

„Зовнішньополітичний курс України – стабільність, виваженість, передбачуваність”, „Україна в сучасному світі: погляд з України”, „Імідж України на світовій арені”, „Зовнішньополітичні орієнтири держави”, „Україна та Євросоюз: шляхи співпраці”.

Бажано організувати зустрічі з громадянами України, що перебували чи проживали за кордоном, при можливості – з представниками зарубіжних країн. В бібліотеках, що мають сучасне комп'ютерне обладнання, організувати спілкування користувачів в соціальних мережах з членами родини, друзями, що перебувають за кордоном, через систему „Skype”, провести обговорення за результатами цього спілкування: „Через спілкування – до єднання”, „Вісті з далекого зарубіжжя”, „Дружба не має кордонів”, „Від спілкування – до духовного збагачення” та інші.

28 січня 1992 року сесія Верховної Ради України прийняла Постанову „Про Державний Прапор України”. Ним став національний синьо-жовтий стяг.

В серпні (23-го) відзначається **День Державного Прапора України**. Державний прапор поряд з гербом і гімном – є основним державним символом нашої країни.

Гідність прапора захищається як у самій країні, так і за її межами. Зневага до прапора розглядається як посягання на честь нації та держави.

Саме тому, прояв поваги до державних символів має виховуватися з дитинства. Виховання поваги до державної святині, формування правової культури громадян у ставленні до державних символів може здійснюватися шляхом проведення інформаційних та роз'яснювальних заходів, як інформаційних годин, годин спілкування, повідомлень: „Етикет державного прапора”, „Державний прапор – символ України”, „Прапор, герб, гімн вільної держави”, „Історія становлення та утвердження державних символів”. „Державний прапор – втілення національної єдності, честі та гідності”.

Ще однією знаменною віхою в розвитку нашої державності є відзначення **20-ї річниці заснування інституту президентства в Україні**.

З метою роз'яснення та донесення до широких громадських кіл історії створення та функціонування визначеної інституції прийнятними будуть такі теми: „Моделі інституту президентства”, „Яку Україну будемо сьогодні – парламентсько-президентську, чи президентсько-парламентську”, „Інститут президентства в системі між інституційних взаємодій”, „Проблеми становлення та розвитку інституту президентства в Україні”.

Варто звернути увагу та активізувати проведення просвітницьких заходів в листопаді-грудні 2011 року. В цей період (1.12) минає **20-а річниця всеукраїнського референдуму щодо проголошення незалежності України**. Актуальними будуть наочні, масові, інформаційні заходи:

„Всеукраїнський референдум – волевиявлення народу”,

„Долю країни вирішує народ”,

„Всеукраїнський референдум: погляд через два десятиріччя”,

„Референдум як форма безпосередньої демократії” та інші.

П'ятнадцять років тому (28-го червня) Верховна Рада України проголосувала за прийняття нинішньої **Конституції України**. Цій даті має передувати вагома робота бібліотек щодо популяризації Основного Закону України, зі сприяння усвідомлення його ролі в українському державотворенні, отримання знань про конституційні права, свободи та обов'язки.

Серед запропонованих заходів можуть бути:

- **книжково-ілюстративна виставка** „Конституція України – інструмент демократії в державі”:

1. Історичні засади національного законотворення.
2. Громадянське суспільство і правова держава.
3. Закони творять правознавці.
4. Правова культура громадян – вимога часу.

- години спілкування, правові перехрестя, калейдоскопи, дискусії, діалоги, інформаційні години:

- „Молодь і суспільство в правовій площині”,
- „На шляху до правової держави”,
- „Конституція та ідеологія – грані співвідношення”,
- „Право та обов’язок на терезах свідомості”,
- „Жити за законами моралі, права, честі”.
- „Права та обов’язки в конституційному вимірі”.
- „Все про права дитини”, „Юрист консультує”,
- „Законодавство і молода сім’я”,
- „Права жінок в суспільстві”.

В молодіжній аудиторії можна провести **правові турніри, брейн-ринги, конкурси правових знань, ситуаційні ігри, правові дебати:**

- „Жити в правовому полі: як ти це розумієш”,
- „Правовий орієнтир – дотримання законів держави”,
- „Конституція України: вивчай, знай, поважай”,
- „Я знаю, що маю право...”.

З метою популяризації літератури та інших джерел інформації доцільно провести **тижні, місячники, декади конституційного права, акції**, пов’язані з популяризацією правових знань:

- „Конституція – ефективний інструмент демократії в Україні”,
- „Жити за законами держави”,
- „Тиждень конституційного права”,
- „Конституція: від Пилипа Орлика – до сьогодні”.

Окремої уваги заслуговує висвітлення сторінки про **видатних діячів державотворення**, які в минулому поклали свої сили, розум, творчий запал у боротьбі за незалежність України, її національні інтереси, культуру, мову. Серед них: Пилип Орлик – творець першої української Конституції, Богдан Хмельницький – гетьман України, Володимир Винниченко – громадський і державний діяч УНР, Михайло Грушевський – голова Центральної Ради України, якому цього року минає **145 років** від дня народження, юнаки-

студенти – герої Крут та інші. А також, наші сучасники – Леонід Кравчук, Вадим Гетьман, В’ячеслав Чорновіл, Михайло Сирота.

Розповіді про видатних особистостей та їх вклад у побудову незалежної України можна оформивши книжкові виставки, провівши слайд-перегляди, інформаційні, історичні години, виготовити буклети, листівки, списки літератури за примірними темами:

- „Творець першої Конституції України”,
- „Великий будівничий нації”,
- „Постаті в національній історії”,
- „Патріарх української державності”,
- „Перший Президент незалежної України”,
- „Життєпис українського Президента”,
- „Творці української незалежності”,
- „Видатні постаті нашого краю”.

В процесі реалізації основних завдань бібліотек щодо проведення заходів до відзначення важливих політичних та громадських подій одним із пріоритетних напрямків має стати розкриття ролі та значення Черкащини, вашого міста, району, села в загальній справі розбудови незалежності української держави.

Важливими кроками в цьому має стати співпраця з владою, громадськістю, представниками державних, приватних установ, організацій, закладів, благодійними фондами та іншими структурами.

Особливу увагу слід звернути на обласну програму **„Будуємо нову Черкащину”** на 2011 – 2015 роки, затверджену сесією обласної ради 29 грудня 2010 року. Матеріали Програми та коментарі до неї мають бути представлені в кожній бібліотеці на постійно-діючій книжково-ілюстративній виставці. Можна використати такі назви:

- „Будуємо нову Черкащину”,
- „Мій край, моя гордість – Черкащина”,
- „Черкащина – духовне серце держави”,
- „Славний історією, багатий традиціями щедрий Черкаський край”.

Бібліотечні працівники візьмуть активну участь у своїх регіонах по організації та проведенні культурно-мистецьких свят з нагоди 20-ї річниці незалежності України та 15-ї річниці Конституції України. До цих заходів, вже традиційно, на бібліотеки покладено завдання з організації виставок виробів майстрів декоративно-прикладного мистецтва краю.

Варто заздалегідь організувати пошукову роботу, збір матеріалів, використовуючи власні бази даних та інші джерела з метою видання буклетів листівок, творчих портретів, досьє, інформаційних списків, присвячених народним майстрам, за назвами:

„Щедра талантами наша родина”,
„Вони прикрашають наш край”,
„Творці національних оберегів”,
„Краса – у спадок поколінням”,
„З когорти народних майстрів”,
„Берегиня українських традицій” та інші.

Впровадження в бібліотеках сучасних інформаційних технологій створює сприятливі можливості для надання додаткових послуг користувачам. Одним із інноваційних методів роботи з використанням комп'ютерних технологій є організація слайд-шоу (відеокліп сформований з фотографій з ефектними переходами, коментарями, музичним супроводом). Відповідно до тематики заходів, використовуючи таку форму роботи, можна розкрити теми з історії міста, району, села, їх сучасного розвитку, про життя та діяльність відомих людей, уродженців вашого краю, ветеранів війни та праці, створити панорамний показ трудових династій, їх вагомий внесок у розвиток регіону, розкрити маловідомі сторінки їхнього життя, взяти за основу телепрограму „Гра долі” з Наталкою Сопіт. Слайд-шоу будуть особливо доречними під час проведення вечорів-зустрічей, вечорів-спогадів, об'єднаних одним циклом за назвою „**Вони – окраса нашої землі**”, що можуть бути присвячені видатним діячам, ветеранам, майстрам декоративно-прикладного мистецтва, династіям, багатодітним родинам, сучасним молодим талантам та іншим.

Бібліотечні працівники, використовуючи багатий арсенал форм і методів роботи, творчість та набутий досвід, мають внести вагомий вклад в організацію заходів до відзначення важливих подій року.

При організації та проведенні заходів варто використати запропоновану літературу.

Рекомендована література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України, 28 черв. 1996 р. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : закон України від 1 липня 2010 року № 2411 // *Голос України*. – 2010. – 20 лип. – С. 4 – 5.
3. Про відзначення 15-ї річниці Конституції України: указ Президента України від 25 жовтня 2010 року № 965 // *Уряд. кур'єр*. – 2010. – 3 листоп. - Орієнтир. - № 43. – С. 12.
4. Про відзначення 20-ї річниці незалежності України: указ Президента України від 1 листопада 2010 року № 1990 // *Уряд. кур'єр*. – 2010. – 10 листоп. – Орієнтир. - № 44. – С. 9.
5. Про проголошення незалежності України : постанова Верховної Ради УРСР від 16 липня 1990 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
6. Акт проголошення незалежності України : прийнятий Верховною Радою УРСР від 24 серпня 1991 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
7. Обласна програма на 2011 – 2015 роки „Будуємо нову Черкащину” // *Черкас. край*. – 2010. – 3 груд. – С. 5.

* * *

1. Андрощук, О. В. Чорновіл та ідея Федералізації України : еволюція поглядів / О. В. Андрощук // *Укр. іст. журн.* – 2010. – № 1. – С. 22 – 33.
2. Бойко, С. Україна понад усе : [до 70-річчя з дня народж. видатного діяча В. Чорновола] / С. Бойко // *Слово Просвіти*. – 2007. – 20 – 26 груд. (№ 51). – С. 2.
3. Воронков, В. Це свято – можливість оглянути пройдений шлях : до 20-річчя ухвалення Декларації про державний суверенітет України / В. Воронков // *Голос України*. – 2010. – 16 лип. – С. 6.
4. Гордєєва, Л. „Україно, ти моя молитва” : [сцен. літ.-муз. композ. до Дня незалежності України] / Л. Гордєєва, М. Слободян // *Укр. л-ра в загальноосвіт. шк.* – 2003. – № 5. – С. 19 – 22.
5. З когорти незламних : [70 років від дня народж. В'ячеслава Чорновола] // *Демокр. Україна*. – 2007. – 28 груд. – С. 24.

6. Зовнішня політика і політика безпеки України : громадська думка // Нац. безпека і оборона. – 2010. – № 8. – С. 58 – 72.

7. Качура, Д. Зовнішня політика : досягнення і цілі [України] / Д. Качура // Уряд. кур'єр. – 2010. – 5 січ. – С. 3.

8. Ластівка української незалежності : до 20-річчя ухвалення Декларації про державний суверенітет України // Уряд. кур'єр. – 2010. – 16 лип. – С. 1.

9. На шляху до суспільної злагоди. – К. : УЦПМ, 2001. – 144 с.

10. Нова зовнішня політика України : погляди аналітиків / А. Гетьманчук та інші. – К., 2010. – 164 с.

11. Плющ, І. Самостійність вистраждали і підтримали на підсвідомому рівні : [історія народж. Декларації про держ. суверенітет України] // Голос України – 2011. – 1 берез. – С. 4.

12. Розвиток демократії в Україні : 2001 – 2002 роки / ред. Н. Лисюк. – К. : УНЦПД, 2006. – 300 с.

13. Ружанська, Т. Я – громадянин України : [сцен. бібл. заходів] / Т. Ружанська // Шк. б-ка. – 2010. – № 7. – С. 93 – 96.

14. Сучасна українська політика. Політика і політологи про неї. – К., 2009. – Вип.17. - 365 с.

15. Ткаченко, І. Європейська перспектива : тернистий шлях України до Європи / І. Ткаченко // Віче. – 2011. – № 2. – С. 7 – 8.

16. Україна : стратегічні пріоритети : аналітичні оцінки, 2006 / ред. О. Власюк. – К. : НІСД, 2006. – 576 с.

17. Україна : утвердження незалежної держави (1991 – 2001) / ред. В. М. Литвин. – К. : Альтернатива, 2001. – 704 с.

18. Чумак, В. Українська позаблоковість : більше запитань, ніж відповідей : [зовнішньоекономічний курс України, політика неприєднання до військових блоків чи альянсів] / В. Чумак // Дзеркало тижня. – 2010. – 11 – 17 верес. (№ 33). – С. 3.

19. Швець, В. Особливості становлення демократії та впровадження демократичних цінностей в Україні й світі / Віктор Швець, Юна Шахалієва // Віче. – 2010. – № 17. – С. 13 – 16.

20. Юрченко, І. Кравчук зробив свою справу : [життєпис укр. Президента] / І. Юрченко, М. Голєв // Україна. – 2009. – № 1. – С. 74 – 79.

21. Яхно, О. На роздоріжжі... (утвердження незалежності нашої країни – як це було) // День. – 2010. – 20 – 21 серп.(№149/150) – С. 1, 4.

Інтернет-ресурси: (Перевірено 18.04.2011 р.)

<http://zakon.rada.gov.ua> – Конституція України.

<http://proukraine.net.ua> – Конституція України 1996 р.

<http://president.gov.ua> – Історія президентства в Україні.

<http://www.politik.org.ua> – Інститут президентства в Україні.

<http://www.narodna.prawda.com.ua> – Державний Прапор України.

<http://lib.rada.gov.ua> – Сайт бібліотеки Верховної Ради. Історія українського парламентаризму.

<http://www.oda.ck.ua> – Черкаська ОДА. Обласна програма „Будуємо нову Черкащину”.

<http://www.calend.ru> – День незалежності України.

<http://www.wanua.pp.ua> – 3 днем незалежності! Україно!

<http://www.ukrreferat.com>index.php> – Сценарій святкування Дня незалежності України „Для всіх одна”.

<http://www.dubanevychi.info> – Сценарій до Дня незалежності України „Україно! Мій коханий краю!”.

<http://www.politik.org.ua> – Сценарій святкування Дня незалежності України.

Видавець: КЗ „Черкаська ОУНБ імені Тараса Шевченка”
18000 м. Черкаси
вул. Байди Вишневецького, 8
Електронна адреса : ounb@library.ck.ua